

¹⁵ Строгович М. С. Материальна істина і судові докази в радянському кримінальному процесі. – М., 1955 – С. 112.

¹⁶ Старченко А. А. Логіка в судовому дослідженні. – М., 1958. – С. 213.

¹⁷ Бохан В. Ф. Формування переконання судді. – Мн.: Изд – во БГУ, 1973. – С. 24-25.

¹⁸ Грошевський Ю. М. Проблеми формування судового переконання в кримінальному судопроцесі. – Харків: Издат. Об'єднання «Вища школа», из-во при Харківському гос. ун-те, 1975. – С. 7, 10, 11, 15, 119.

¹⁹ Прилуцький П. В. Концепція проблеми істини у кримінальному процесі України. – Сміла: Тясмин, 2006. – С. 144.

Резюме

В публікації автор досліджує природу внутрішнього переконання судді в кримінальному процесі України, а також аналізує наукові ідеї по питанню даного поняття. В статті констатується, що внутрішнє переконання судді як елемент вільної оцінки доказів формується в процесі доказування по кримінальному делу і стосується встановлення фактичних обставин справи. Підкреслюється, що внутрішнє переконання судді носить суб'єктивний характер, оскільки середою його формування є свідомість судді. Така особливість внутрішнього переконання судді свідчить про реалізацію в кримінальному процесі принципу вільної оцінки доказів і підкреслює незалежність судді як суб'єкта пізнання в кримінальному процесі, сприяє підвищенню якості правосуддя.

Summary

In this work the author studies the nature of inner beliefs of judge in criminal proceedings in Ukraine and analyzes scientific ideas concerning this subject. The author maintains that inner belief of judge as an element of free evaluation of evidence is formed during the process of making one's case in criminal hearings, and is concerned ascertainment of actual circumstances of the case. An emphasis is placed on the fact that inner belief of judge is subjective since the environment it was formed in is judge's mind. This peculiar feature of judge's inner belief proves realization of the principle of free evaluation of evidence in criminal proceedings and emphasizes independence of judge as a subject of cognition in criminal proceedings, and helps improve quality of justice.

Отримано 26.06.2009

І. О. ТОМЧУК

*Інна Олександрівна Томчук, здобувач
Інституту держави і права ім. В. М. Ко
рещького НАН України*

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДАВАННЯ ХАБАРА ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ ТА ЗАРУБІЖНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

В сучасних умовах одним із напрямків кримінально-правової політики України є боротьба із злочинністю, зокрема, із злочинами, пов'язаними із хабарництвом. До таких кримінально-караних діянь належить такий злочин як давання хабара, суспільна небезпечність якого полягає в підриві авторитету державного апарату, установи чи організації, дискредитує їх діяльність.

Особливого значення в цих умовах набуває порівняння норм вітчизняного кримінального законодавства із відповідними нормами кримінальних кодексів зарубіжних країн. Це сприятиме виявленню недоліків національного законодавства у сфері боротьби із хабарництвом, зокрема, із даванням хабара, а також вдосконалення практики застосування цих статей шляхом врахування зарубіжного досвіду.

© І. О. Томчук, 2009

Взагалі, дослідженню проблем, пов'язаних із кваліфікацією службових злочинів, зокрема давання хабара у контексті дослідження цих злочинів, було присвячено праці таких вітчизняних вчених, як М. І. Мельника, М. І. Борисова, Л. В. Багрій-Шахматова, О. Г. Кальмана, М. І. Камлика, О. Я. Светлова, С. Л. Стрельцова, В. В. Сташиса, О. Ф. Бантишева, В. О. Навроцького, М. І. Хавронюка, а також російських дослідників Б. В. Волженкіна, Б. В. Здравомислова, С. В. Ізосімова, Н. А. Лопашенко, П. С. Яні та інших. Але порівняння норм зарубіжного і вітчизняного кримінального законодавства у цій сфері практично не проводилось.

Спершу зазначимо, що відповідальність за давання хабара за Кримінальним кодексом України встановлюється ст. 369 «Давання хабара». На наш погляд, важливість проведення порівняльного аналізу зазначеної статті КК України із відповідними нормами зарубіжних кримінальних кодексів важко перецінити. У даній роботі шляхом співставлення злочинних діянь, що мають ознаки давання хабара та умов їх криміналізації за законодавством зарубіжних країн, спробуємо виявити недоліки та здобутки КК України, а також позитивні моменти зарубіжних кримінальних кодексів, запропонувавши їх врахувати вітчизняним законодавцем у подальшому.

З цією метою нами було розглянуто біля тридцяти зарубіжних кримінальних кодексів, які встановлюють відповідальність за злочини у сфері хабарництва, зокрема за давання хабара.

На нашу думку, для проведення даного порівняльного дослідження, варто об'єднати зарубіжні кримінальні кодекси у наступні три групи:

1. Кримінальне законодавство країн пострадянського простору;
2. Кримінальне законодавство країн Європи;
3. Кримінальне законодавство країн Сходу.

Такий поділ, з нашої точки зору, полегшить вивчення норм зарубіжного кримінального законодавства, що встановлюють відповідальність за давання хабара та їх порівняння із відповідною статтею вітчизняного Кримінального кодексу.

В першу чергу, на нашу думку, потрібно звернути увагу на те, як вирішується питання про встановлення кримінальної відповідальності за давання хабара у країнах пострадянського простору. С. В. Липень з цього приводу зазначав, що пострадянський політико-правовий простір стає вельми сприятливим об'єктом для порівняльно-правових досліджень, хоча б з метою економії наукових зусиль для забезпечення правотворчості. Тому бажаний не лише розвиток компаративістики як такої, а й проведення порівняльно-правового аспекту в різних галузевих дослідженнях, при цьому необхідний вихід на загальні принципи правового регулювання відповідних відносин¹. Тому компаративістське дослідження ми почнемо саме з країн, що утворилися при розпаді СРСР. До першої групи включені кримінальні кодекси Азербайджанської Республіки, Республіки Грузія, Киргизької Республіки, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Республіки Вірменія, Республіки Білорусь, Республіки Казахстан, Республіки Молдова, Республіки Узбекистан, Російської Федерації (РФ), Естонської Республіки.

Так, КК Російської Федерації містить ст. 291 «Давання хабара», розташовану у главі 30 «Злочини проти державної влади, інтересів державної служби і служби в органах місцевого самоврядування»². Згідно з даною нормою, кримінально караним є давання хабара службовій особі особисто або через посередника, за що може бути призначене покарання у вигляді штрафу, виправних робіт, арешту або позбавлення волі на певний строк. Кваліфікуючою обставиною давання хабара визнається те саме діяння за вчинення службовою особою незаконних дій (бездіяльності) або вчинене повторно. Зазначимо, що диспозиція ч. 1 ст. 291 КК РФ є більш детальною, порівняно із ч. 1 ст. 369 КК України в частині способу давання хабара – особисто чи через посередника. На наш погляд, таке уточнення є суттєвим і вітчизняному законодавцю варто було б звернути увагу на таку побудову норми. Також вважаємо, що доцільно було б передбачити в ст. 369 КК України розмежування відповідальності за вчинення законних і незаконних дій службовою особою на користь хабародавця. Зрозуміло, що санкція за давання хабара службовій особі хабара, за вчинення нею незаконних дій на користь хабародавця повинна бути більш суворою.

За аналогічні до зазначених у ст. 291 КК РФ діяння встановлюється відповідальність у ст. 312 КК Азербайджанської Республіки³, ст. 314 КК Киргизької Республіки⁴, ст. 312 КК Республіки Казахстан⁵. Ці статті мають такі самі диспозиції і визначають аналогічні санкції за давання хабара, як і зазначена норма КК РФ. Важливим уточненням, на нашу думку, в цих диспозиціях також є передбачення чіткої вказівки на те, кому саме має передаватися хабар, щоб це було кримінально-карним діянням. Вважаємо, що це теж потрібно було б зазначити у ст. 369 КК України.

Деяко відрізняються норми, що встановлюють відповідальність за давання хабара, розміщені у кримінальних кодексах Республіки Грузія, Республіки Вірменія. Хоча, можна сказати, на наш погляд, що вони подібні до попередньо розглянутої ст. 291 КК РФ. Так, наприклад, ст. 339 КК Республіки Грузія визначає покарання за давання хабара чиновникам чи прирівняним до них особам, а кваліфікованим визнається давання хабара тим самим особам за вчинення ними незаконних діянь⁶. Диспозиція ст. 312 КК Республіки Вірменія містить детальний перелік матеріальних цінностей, у вигляді яких дається хабар⁷. Національному законодавцю, вважаємо, варто було б теж звернути на це увагу і передбачити в диспозиції ст. 369 КК не деталізовано, але хоча б в загальному, передача чого саме службовій особі буде предметом хабара.

Стаття 323 КК Латвійської Республіки і ст. 211 КК Республіки Узбекистан, що встановлюють відповідальність за давання хабара, теж визначають, що має під ним розумітися.⁸ Особливістю КК Латвійської Республіки є передбачення обставини, що виключають притягнення особи до кримінальної відповідальності за давання хабара окремою нормою – ст. 324 КК Латвійської Республіки.

За КК Литовської Республіки, на відміну від КК України та вже розглянутих нами кодексів країн СНД, кримінально-карним діянням є пропозиція, обіцянка і безпосередньо давання хабара службовій особі. Кваліфікуючим видом є ці ж самі дії, але з метою вчинення службовою особою неправомірних дій⁹.

Стосовно КК Естонської Республіки¹⁰, то ст. 165 даного кодексу подібна до ст. 369 КК України. Так само як і ст. 431 «Давання хабара» КК Республіки Білорусь¹¹ та ст. 334 КК Республіки Молдова¹² подібні до вітчизняного кримінального законодавства в частині встановлення відповідальності за давання хабара. Щодо кваліфікуючих видів даного злочину, то КК Республіки Білорусь на відміну від КК України, визначає ними давання хабара за завідомо незаконні дії та у великому розмірі.

Із даного дослідження зрозуміло, що умови притягнення до кримінальної відповідальності за давання хабара у переважній більшості країн пострадянського простору відмінні від тих, що визначені у ст. 369 КК України.

Перейдемо до розгляду кримінального законодавства деяких країн Європи. Друга група включає кримінальне законодавство Австрії, Бельгії, Іспанії, Республіки Болгарія, Туреччини, Федеративної Республіки Німеччина (ФРН), Швеції, Швейцарії.

За кримінальним законодавством Австрії карається надання вигоди, обіцянка її надати та гарантування її надання чиновнику (як вітчизняному, так і іноземному), керуючій службовій особі, експерту (§ 307)¹³. Покарання за цей злочин в Австрії, на відміну від покарання за давання хабара згідно із ст. 369 КК України є безальтернативним у вигляді позбавлення волі на певний строк.

Стосовно КК Бельгії, то особливістю даного кримінального законодавства є те, що воно містить дві норми, що встановлюють відповідальність за давання хабара: § 2 ст. 246 передбачає відповідальність за пропозицію особі, яка виконує публічні функції, особисто або через посередника, вигоди будь-якого характеру, за вчинення дій, що відповідають закону чи суперечать йому, а ст. 247 містить санкцію за даний злочин, яка може полягати у тюремному ув'язненні та штрафі¹⁴. Таким чином, у Кримінальних кодексах Австрії та Бельгії, на відміну від КК України, давання хабара вважається закінченим з моменту обіцянки та пропозиції чиновнику вигоди будь-якого характеру.

КК Іспанії передбачає відповідальність за підкуп службової особи чи його спробу дарами, подарунками чи обіцянками (ст. 423), і окремою нормою встановлюється відповідальність за давання хабара по кримінальній справі на користь обвинуваченого (ст. 424)¹⁵. За обидва ці злочини призначається покарання у вигляді штрафу. Тобто, ана-

логічно до двох попередніх розглянутих кодексів, обіцянка подарунку в Іспанії вважається кримінально-караним діянням.

За кримінальним законодавством Республіки Болгарія покаранню підлягає особа, якщо вона дає дарунок чи інше майнове благо службовій особі за вчинення чи невчинення дії по службі або за вже вчинену чи невчинену таку дію, а також за давання хабара іноземній особі (ст. 304 КК Республіки Болгарія)¹⁶. Покарання за ці злочини полягає в позбавленні волі на певний строк. Тобто, різниця із вітчизняним кримінальним законодавством у сфері встановлення відповідальності за давання хабара полягає в чіткій визначеності в диспозиції статті майнового характеру хабара, вказівці про передачу його саме службовій особі і в санкції за нього.

За давання хабара відповідальність передбачається і за кримінальним законодавством Туреччини¹⁷. Згідно із ст. 213 покаранню підлягає особа, яка дала чиновнику чи особам, наділеним подібними повноваженнями, хабар за невиконання чи виконання певних дій, які ця службова особа має виконати (чи невиконати). За цей злочин призначається покарання у вигляді позбавлення волі від 4 до 12 років (жоден із розглянутих кримінальних кодексів не встановлює таке суворе покарання за давання хабара). Частина 2 цієї ж статті встановлює покарання за давання хабара за вирішення будь-якого правомірного питання. За вітчизняним кримінальним законодавством, як вже зазначалося, такого розмежування немає.

Відповідно до кримінального законодавства Федеративної Республіки Німеччини, давання хабара визначається як підкуп і полягає у пропонуванні вигоди, її наданні службовій особі за діяння, яке порушує її службові обов'язки (ч. 1 § 334), а також у пропонуванні, обіцянці чи наданні вигоди судді чи третейському судді за прийняття рішення, що порушує суддівські обов'язки (ч. 2 § 334). За ці злочинні діяння передбачається покарання у вигляді позбавлення волі або у вигляді штрафу, у менш тяжких випадках¹⁸. Але які випадки давання хабара службовій особі чи судді є менш тяжкими, у статті не пояснюється, що, з нашої точки зору, може бути розцінено як недолік даного кодексу.

Кримінальний кодекс Швейцарії містить декілька норм, що встановлюють відповідальність за давання хабара, розміщених у розділі дев'ятнадцять «Хабарництво». Так, у підрозділі 1 «Підкуп швейцарської посадової особи. Давання хабара» даного розділу розміщено ряд статей, що встановлюють відповідальність за давання хабара, зокрема, за ст. 322.2 карається пропозиція, обіцянка чи надання вигоди члену судового чи іншого органу, експерту, перекладачу, третейському судді чи військовослужбовцям, якщо така вигода їм не повинна бути надана; ст. 322.5 встановлює покарання за ті самі діяння, але якщо надання цієї вигоди було здійснено у зв'язку із виконанням службових обов'язків цими особами¹⁹. Покарання за ці злочини передбачене у вигляді каторжної тюрми, простого тюремного ув'язнення або штрафу. Отже, практика розмежування таких злочинів, як давання хабара за неправомірні службові діяння та давання хабара за здійснення правомірних службових дій, є непоодиноким.

Давання хабара також визнається злочином згідно з кримінальним законодавством Швеції. Кримінально-караним є обіцянка чи пропозиція хабара чи іншої незаконної винагороди службовій особі за виконання офіційних обов'язків (ст. 7 глави 17 «Про злочини проти громадської діяльності» КК Швеції); може бути призначене покарання у вигляді тюремного ув'язнення²⁰.

Отже, дослідивши кримінальне законодавство деяких країн Європи в частині встановлення відповідальності за давання хабара, ми можемо зробити висновок, що склад даного злочину не має суттєвих відмінностей у кримінальних кодексах різних країн, так само як і види покарання, які можуть бути призначені за даний злочин, на відміну від вітчизняного законодавства.

До третьої групи нами були віднесені кримінальні кодекси Китайської Народної Республіки (КНР), Республіки Корея, Японії та Ізраїлю (Закон про кримінальне право Ізраїлю).

Відповідальність за давання хабара передбачена за кримінальним законодавством Китайської Народної Республіки. Даний Кримінальний кодекс містить цілий розділ, в якому розміщені статті, що визначають покарання за корупцію і хабарництво (глава 8 КК

КНР), дві з яких визначають умови притягнення до кримінальної відповідальності за давання хабара²¹. Так, згідно із ст. 389, як давання хабара розцінюється передача державному службовцю майна з метою отримання незаконної вигоди. Покарання за даний вид злочину визначається у ст. 390 і полягає в позбавленні волі строком від 5 до 10 років, а при обтяжуючих обставинах – більше 10 років (що є обтяжуючими обставинами давання хабара у даній нормі не уточнюється). Але тут визначена умова пом'якшення покарання за давання хабара, а саме якщо особа, що дала хабара, до початку судового процесу за своєю ініціативою розказала про факт давання хабара. Отже основною відмінністю даного кримінального законодавства в частині встановлення відповідальності за давання хабара, є саме покарання, тобто строк позбавлення волі за цей злочин.

Також норму, що встановлює відповідальність за давання хабара містить і Закон про кримінальне право Ізраїлю: у ст. 291 даного кодексу зазначається, що хабародавець несе половину відповідальності від того покарання, що призначається особі за одержання хабара, тобто тюремне ув'язнення на певний строк або тюремне ув'язнення на певний строк із штрафом²².

Що стосується Кримінального кодексу Республіки Корея, то він містить лише одну норму, яка встановлює відповідальність за злочини у сфері хабарництва. Саме ст. 133 визначає покарання за давання хабара, тобто пропозицію хабара і подібні цьому дії: за обіцянку, вручення чи демонстрування бажання вручити хабара особа підлягає покаранню у вигляді каторжних робіт строком на 5 років або штрафу²³.

Кримінальний кодекс Японії також має норму, яка встановлює кримінальну відповідальність за давання хабара. Ст. 198 «Давання хабара і давання хабара за сприяння» визначає покарання особі за пропозицію чи обіцянку хабара. Це покарання полягає у позбавленні волі з примусовою фізичною працею на певний строк або штрафом²⁴.

Тобто, норми кримінального законодавства, які встановлюють кримінальну відповідальність за давання хабара, країн, що були розглянуті нами у третій групі, корінним чином не відрізняються від відповідних норм країн, попередньо розглянутих нами груп.

Проаналізувавши кримінальні кодекси ряду зарубіжних країн ми можемо дійти висновку, що норми, які встановлюють відповідальність за давання хабара у більшості розглянутих нами країн, відрізняються від їх українського аналогу, тобто ст. 369 КК України, як в частині диспозиції, так і в частині покарання, яке може бути призначене особі за вчинення даного злочину.

Вітчизняному законодавцю, на нашу думку, не варто звертати увагу на всі положення зарубіжного кримінального права щодо злочинів давання хабара, невідомі для Кримінального кодексу України, адже не всі є для нас прийнятними. Рекомендувати для українського кримінального законодавства можна наступні: чітко зазначити в диспозиції ст. 369 КК України зміст поняття предмету хабара; визначити, що давання хабара здійснюється службовій особі і може здійснюватися особисто або через посередника; передбачити більш суворе покарання за давання хабара службовій особі за вчинення нею незаконних дій на користь хабародавця, тим самим доповнивши кваліфікуючі види даного злочину; визнати кримінально-карним обіцянку і пропозицію давання хабара.

Видається, що врахування зазначених особливостей при подальшій розробці законодавства щодо протидії злочину давання хабара підняло б рівень боротьби із цим злочином на більш високий щабель.

¹ *Липень С. В.* Постсоветское политико-правовое пространство как объект сравнительно-правовых исследований: Зб. наук. статей / За ред. Ю. С. Шемшученка, О. В. Кресіна. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, Київський університет права НАН України, 2006. – С. 114-115.

² Российская Федерация. Законы. Уголовный кодекс российской Федерации. – М.: ПРИОР, 2002. – 138 с.

³ Уголовный кодекс Азербайджанской Республики / Научное редактирование, предисл. докт. юрид. наук, проф. И. М. Рагимова. Перевод с азербайджанского Б. Э. Аббасова. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 325 с.

⁴ Уголовный кодекс Кыргызской Республики / Предисловие канд. юрид. наук, зам. прокурора Санкт-Петербурга А. П. Стуканова, канд. юрид. наук, зам. начальника управления прокуратуры С. Петербурга П. Ю. Константинова – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 352 с.

⁵ Уголовный кодекс Республики Казахстан от 16 июля 1997 года № 167-1. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 346 с.

⁶ Уголовный кодекс Грузии / Науч. ред. З. К. Бигвава. Вступ. статья к. ю. н., доц. В. И. Михайлова. Обзорн. статья д.ю.н., проф. О. Гамквелидзе. Перевод с грузинского И. Мериджанашвили. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 409 с.

⁷ Уголовный кодекс Армении. Принят 18.04.2003. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.parliament.am>

⁸ Уголовный кодекс Республики Узбекистан (с изменениями и дополнениями на 15 июля 2001 г.) / Вступительная статья М. Х. Рустамбаева, А. С. Якубова, З. Х. Гулямова. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 338 с.; Уголовный кодекс Латвийской Республики / Науч. ред. и вступ. статья канд. юрид. наук А. И. Лукашова и канд. юрид. наук Э. А. Саркисовой. Перевод с латышского канд. юрид. наук А. И. Лукашова. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 313 с.

⁹ Уголовный кодекс Литовской республики / Науч. ред. докт.юрид. наук, проф. В. Павилониса; предисл. канд. юрид. наук, доц. Н. И. Мацнева; вступ. статья докт.юрид. наук, проф. В. Павилониса, докт.юрид. наук, доц. А. Дракшене. Перевод с литовского канд. филол. наук, доц. В. П. Казанскене. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. – 470 с.

¹⁰ Уголовный кодекс Эстонской республики / Науч. ред. и перевод с эстонского В. В. Запезалова; вступ. статья канд. юрид. наук, доц. СПбГУ Н. И. Мацнева. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 262 с.

¹¹ Уголовный кодекс Республики Беларусь. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 474 с.

¹² Уголовный кодекс Республики Молдова / Вступительная статья канд. юрид. наук А. И. Лукашова. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. – 408 с.

¹³ Уголовный кодекс Австрии / Пер. с нем. – М.: ИКД Зерцало-М, 2001. – 144 с.

¹⁴ Уголовный кодекс Бельгии / Науч. ред. и предисловие канд. юрид. наук, доц. Н. И. Мацнева. Перевод с фр. канд. юрид. наук Г. И. Мачковского. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 561 с.

¹⁵ Уголовный кодекс Испании / Под редакцией и с предисловием доктора юридических наук, профессора Н. Ф. Кузнецовой и доктора юридических наук, профессора Ф. М. Решетникова. – М.: ЗЕРЦАЛО, 1998. – 218 с.

¹⁶ Уголовный кодекс Республики Болгария / Науч. ред. канд. юрид. наук, проф. А. И. Лукашова. Перевод с болгарского Д. В. Милушева, А. И. Лукашова, вступ. статья Й. И. Айдарова. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 298 с.

¹⁷ Уголовный кодекс Турции / Предисловие канд. Юрид. наук, доц. Н. Сафарова и докт. права Х. Аджара. Науч. ред. и перевод с турецкого Н. Сафарова и Х. Бабаева. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. – 374 с.

¹⁸ Уголовный кодекс Федеративной Республики Германии / Науч. ред. и вступ. статья докт. юрид. наук, профессора Д. А. Шестакова; предисловие доктора права Г. Г. Йешека; перевод с немецкого Н. С. Рачковой. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. – 524 с.

¹⁹ Уголовный кодекс Швейцарии / Научное редактирование, предисловие и перевод с немецкого канд. юрид. наук А. В. Серебrenниковой. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 350 с.

²⁰ Уголовный кодекс Швеции / Научные редакторы проф. Н. Ф. Кузнецова и канд. юрид. наук С. С. Беляев. Перевод на русский язык С. С. Беляева. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 320 с.

²¹ Уголовный кодекс Китайской Народной Республики / Под ред. докт. юрид. наук, проф. А. И. Коробеева, пер. с китайского Д. В. Вичикова. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – 303 с.

²² Закон об уголовном праве Израиля / Предисл., пер. с иврита: магистр права М. Дорфман; науч. ред. канд. юрид. наук Н. И. Мацнев. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2005. – 412 с.

²³ Уголовный кодекс Республики Корея / Науч. редактирование и предисловие докт. юрид. наук, профессора А. И. Коробеева; перевод с корейского канд. филол. наук В. В. Верхоляка. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 240 с.

²⁴ Уголовный кодекс Японии / Науч. редактирование и предисловие докт. юрид. наук проф. А. И. Коробеева. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 226 с.

Резюме

В этой статье автор анализирует нормы уголовных кодексов некоторых зарубежных стран, которые устанавливают уголовную ответственность за преступления в сфере взяточничества, в частности за дачу взятки. Эти нормы сравниваются с соответствующей нормой Уголовного кодекса Украины –

статтей 369 «Дача взятки». В результате исследования автор предлагает внести изменения в ст. 369 отечественного криминального законодательства.

Summary

In this article author analyses norms of criminal codes of some foreign countries, which set criminal responsibility for crimes in the sphere of bribery, in particular for the giving a bribe of graft. These norms compared with the proper norm of the Criminal code of Ukraine – art. 369 «Giving a bribe». As a result of this research author offers to bring in crumple to the art. 369 of the domestic criminal legislation.

Отримано 16.07.2009